

اعجاز بیانی در سبک و نظم خاص قرآن در آیین علم مناسبات با تکیه بر آیات سوره مبارکه هود

صمد آقا مردی

۱- کارشناس ارشد دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم m.shali۳۱۵@gmail.com

چکیده

این پژوهش در صدد بررسی تناسب آیات سوره مبارکه هود و به دنبال آن اثبات اعجاز بیانی در سبک و نظم خاص قرآن کریم می باشد. پژوهش حاضر برای رسیدن به هدف کلی خود، اهداف ویژه‌ای شامل، بررسی معنا و مفهوم تناسب و اقسام آن، انواع و اقسام تناسب آیات سوره مبارکه هود را به عنوان اهداف جزئی خود انتخاب و دنبال نموده است. علم مناسب قرآن دانشی است که بدان وسیله علل چگونگی ترتیب یافتن اجزای قرآن شناخته می شود و مبتنی بر توقیفی بودن ترتیب آیات و سور می باشد. تناسب به دو دسته لفظی و معنوی تقسیم می شود. تناسب معنوی از دو جهت آشکار و پنهان مورد بررسی قرار می گیرد. محور مشترک همه آیات سوره مبارکه هود مسأله توحید می باشد. از جمله تناسب های بکار رفته در سوره مبارکه هود صفت و موصوف، پاسخ به سوال مطرح شده در آیه قیل، تضاد، استطراد، تمکین، تصدیق، توشیح و ایغال، که بیشترین نوع ارتباط در سوره مذکور استطراد و تمکین می باشد. هر چند قرآن از حروف و کلمات معمولی زبان عرب تشکیل شده است اما نظم خاص خود و تألیف منحصر به فرد آن در ترکیبات کلامی آن معجزه است یعنی سبک خاص آن، نه شعر، نه نظم است بلکه کلامی خاص است که قابل تقلید نیست. چرا که خداوند از همه حروف و کلمات و ترکیبات آگاهی دارد و بهترین آنها را انتخاب کرده است ولی ما نه علم کامل الهی را داریم و نه قدرت او را و لذا نمی توانیم مثل او سخنی بگوئیم، و این اعجاز کلام وحی است.

کلمات کلیدی: قرآن، سوره، آیات، سوره هود، تناسب، اعجاز بیانی.

مقدمه

معجزه جاوید پیامبر اکرم(ص) کتاب آسمانی او قرآن کریم است. از ۱۴ قرن پیش تا کنون علمای اسلام در زمینه های متفاوتی به بررسی آن مبادرت ورزیده اند. یکی از ابعاد اعجاز قرآن، ارتباط و پیوستگی آیات و سوره های آن است، کتابی که ظرف مدت ۲۳ سال نازل شده و حاوی مطالب متفاوتی است با وجود طول زمان نزول مطالب آن به گونه ای با یکدیگر پیوسته اند که گوئی در مدت کوتاهی نگارش یافته است. موضوع تناسب به شکل جسته گریخته در بسیاری از تفاسیر مورد بحث قرار گرفته و با عناوین مختلفی چون، مناسبت، اتصال، نظم و تعلق و... معرفی شده است. اولین کسی که در مورد تناسب آیات به بررسی جدی پرداخته است، ابوبکر نیشابوری است که در بغداد به این بحث می پرداخته، پس از وی بسیاری از مفسرین به اختصار یا تفصیل در این موضوع سخن گفته اند، از جمله ایشان، طبرسی، فخر رازی، احمدین زبیر و بقاعی. در قرن اخیر نیز شماری از مفسرین به بحث تناسب همت گماشته اند از جمله: آلوسی، سید قطب و علامه